Zoals akkoord bevonden door de Wethouder Openbare Ruimte d.d. 20 december 2018.

Toe te voegen aan Handboek Rood (Standaard voor het Amsterdamse Straatbeeld) bij de eerstvolgende actualisatie

Keuze en plaatsing afvalbakken in de Amsterdamse Openbare Ruimte

november 2018

1. Waar plaatsen we welke bak?

Bij het plaatsen van afvalbakken en de keuze voor het type afvalbak houden we altijd rekening met de omgeving. Grofweg kan een indeling in vier hoofd gebiedstypen worden gemaakt. Elk met eigen omgevings- of gebiedskenmerken.

1.1 Gebieden met een hoge gebruiksintensiteit (pleinen/parken/hoofd&plusnet Voetganger)

In de openbare ruimte geldt: "Bij veel voetstappen veel (zwerf)vuil". Daarom plaatsen we in intensief gebruikte en druk bezochte gebieden afvalbakken in hoge dichtheid en/of met grotere capaciteit. Dat verkleint de kans op vervuiling en zwerfafval. Het gaat hier grofweg om het toeristisch centrum en winkelstraten, winkelcentra, stadspleinen, etc. De kaart met het hoofdnet en plusnet voor voetgangers (uit het Beleidskader Verkeersnetten) geeft een goede indicatie van de intensief gebruikte gebieden in Amsterdam. Ook de 'centrumgebieden' en 'stadsstraten' uit de Visie Openbare Ruimte kunnen als indicatie gebruikt worden.

In gebieden met een hoge gebruiksintensiteit kan bij uitzondering ook gebruik gemaakt worden van afvalbakken met een hogere attentiewaarde. Deze bakken onderscheiden zich door hun felle kleur van de omgeving, waardoor ze beter zichtbaar zijn. Dat leidt tot meer afval in de bak.

Plaatsing van afvalbakken met een hogere attentiewaarde is **alleen toegestaan** als een plaatsingsplan wordt gemaakt waarbij aan alle onderstaande voorwaarden wordt voldaan:

1. De attentie verhogende afvalbak onderscheidt zich, door bijvoorbeeld toepassing van kleur, van de omgeving, maar volgt in zijn vormgeving en plaatsing verder de beginselen van de Amsterdamse standaard (Puccinimethode); het belang van eenheid, rust en regelmaat in de openbare ruimte.
2. Op een kaart van de beoogde locatie wordt een plaatsingsplan uitgewerkt. Het plaatsingsplan voor de attentie verhogende afvalbakken voldoet aan de volgende plaatsingscriteria:
   a) Alleen toepassing in intensief gebruikte gebieden met een duidelijke verblijfsfunctie, zoals pleinen en winkelstraten.
   b) Niet toepassen in straten met veel (fastfood)ondernemers, waar het merendeel van deze ondernemers gebruik maakt van de ondernemersbakken (waardoor afvalbakken met een hogere attentiewaarde geen toevoeging vormen).
   c) Niet toepassen in het UNESCO werelderfgoed gebied.
   d) Niet toepassen voor of tegen (de gevel van) bouwwerken met een belangrijke historische, culturele en beeldbepalende waarde. Voorbeelden daarvan zijn onder andere het Rijksmuseum, het Paleis op de Dam, kunstwerken/fonteinen, het Centraal Station, historische lintdorpen en het Oudekerksplein.
3. Het plaatsingsplan voor de attentie verhogende bakken (incl. gegronde motivering) wordt vastgesteld in de Stuurgroep Inrichting Openbare Ruimte (SIOR).

Overzicht: Kaart Hoofdnet en plusnet voetganger, inclusief pleinen en parken (via: https://maps.amsterdam.nl/plushoofdnetten)

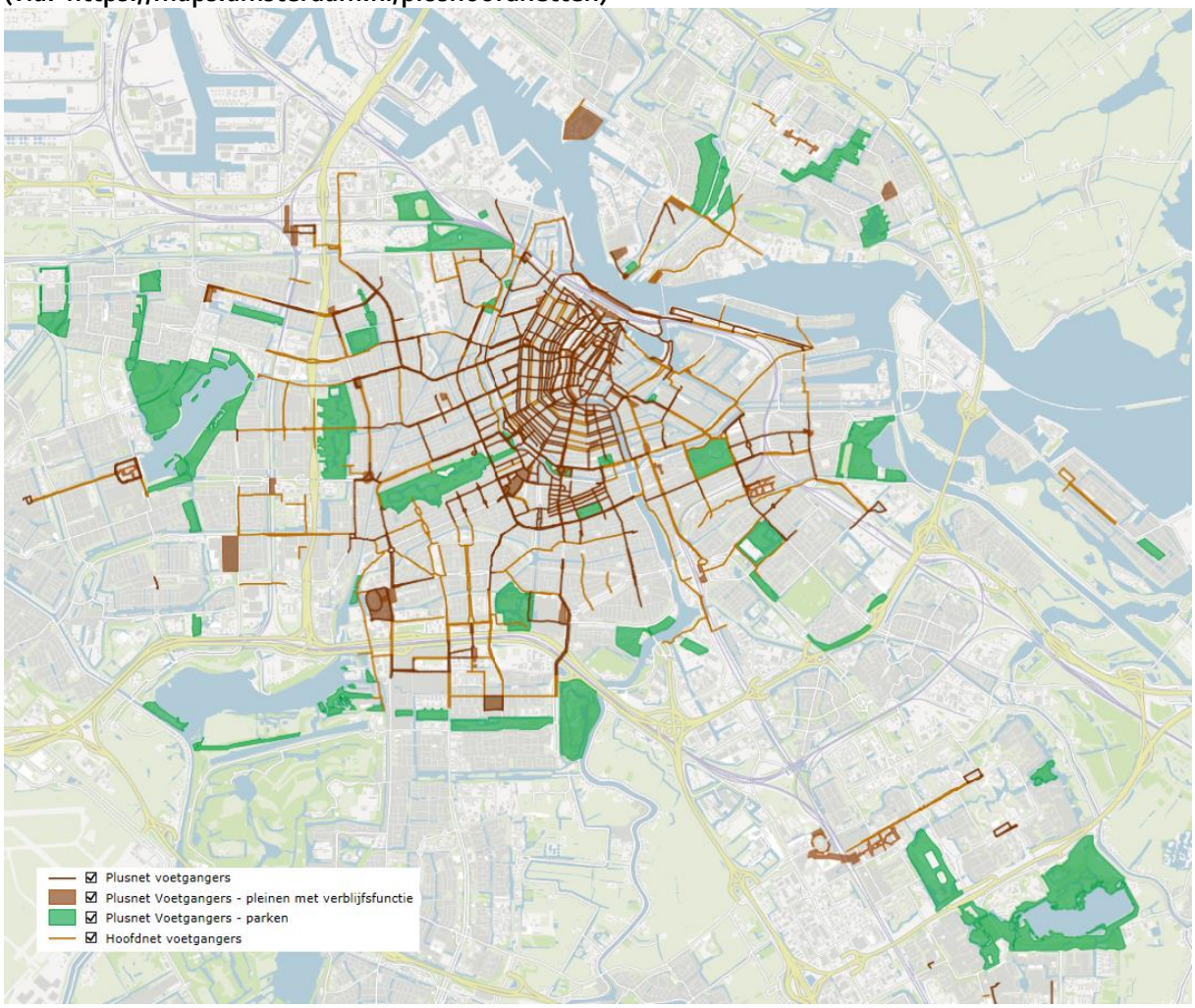

1.2 Gebieden met een lage gebruiksintensiteit

In rustige gebieden met een lage gebruiksintensiteit, wordt terughoudend omgegaan met de plaatsing van afvalbakken. Het gaat hier voornamelijk om woonstraten, ontsluitingswegen (wegverkeer) en bedrijfs- en industriegebied. In deze gebieden worden in principe geen afvalbakken geplaatst, met uitzondering van de altijd-een-afvalbak locaties (zie 1.3). Alleen op verzoek van bewoners en ondernemers kan binnen deze gebiedstypen worden overwogen afvalbakken op beperkte schaal te plaatsen, mits dit aantoonbaar noodzakelijk is voor het bestrijden van zwerfvuil.

1.3 'Altijd een afvalbak' – locaties

Binnen álle gebiedstypes geldt dat er een aantal locaties zijn waar we áltijd een afvalbak plaatsen. Zoals: bij zitbankjes, nabij inzamelcontainers voor gescheiden afval, op speelplekken, bij honden-uitlaatplekken en bij scholen (denk aan snoeproutes van en naar scholen). Ook bij de in- en uitgangen van voorzieningen zoals supermarkten, horeca, bibliotheken, bioscopen, etc. moet altijd een afvalbak aanwezig zijn. Daarvoor wordt samengewerkt met de ondernemers. Deze locaties worden getypeerd door een verhoogd risico op het ontstaan van vervuiling.

1.4 Uitzonderingsgebieden

Een aantal gebieden kenmerkt zich door heel specifieke gebiedseigenschappen (o.a. stadsstranden, evenementenlocaties). Plaatsing van afvalbakken in deze gebieden wordt bijvoorbeeld bemoeilijkt door de ondergrond (strand) of afgeraden vanwege veiligheidsrisico's (overheid locaties). Voor deze gebieden is apart maatwerk noodzakelijk om tot een goede keuze te komen waar en welke afvalbak te plaatsen.

2. Standaard afvalbakken

Op basis van de hierboven beschreven indeling in gebieds-, en locatietypen kan het aantal verschillende typen te gebruiken afvalbakken worden teruggebracht tot drie hoofd varianten:

Amsterdamse afvalbaken – standaard

Sinds 2016 is de Amsterdam afvalbak (100 en 200 liter) - ontwikkeld vanuit de Puccinimethode - de standaard in de Amsterdamse openbare ruimte. Deze bak is door de gemeente ontworpen, waarbij gebruiksvriendelijkheid centraal stond. De bak heeft geen dichte klep, maar een kap met twee ruime openingen, zodat afval makkelijk in de bak gegooid kan worden. Dit stimuleert het gebruik er van, waardoor er minder zwerfvuil op straat belandt. Deze kap zorgt er ook voor dat de bakken niet worden volgestopt met zakken huisvuil en voorkomt dat vogels het afval uit de bak pikken. De Puccinimethode afvalbak wordt voordelig centraal ingekocht, heeft een lange levensduur en is eenvoudig en efficiënt te beheren. Deze afvalbakken zijn grijs van kleur.
Daarnaast is in 2017 de grotere afvalbaak van 1000 liter, inclusief persmechaniek geïntroduceerd. Deze bak biedt uitkomst voor zeer drukke plekken.

Om, zo mogelijk, toename van vervuiling van de openbare ruimte door sigarettenpeuken tegen te gaan is het in bepaalde situaties wenselijk op een afvalbak een sigarettenbak(je) te plaatsen. Dit vereist maatwerk en wordt beoordeeld vanuit het gebiedsmanagement.

Klein Formaat (ca 100 liter)	**Groot Formaat** (ca 200 liter)	**Formaat met uitgebreide capaciteit** (ca 1000 liter incl. persmechaniek)
		

Amsterdamse afvalbakken - attentie verhogend

De attentie verhogende afvalbak is een verbijzondering van de standaard Amsterdamse Afvalbakken, zoals hierboven beschreven. De attentie verhogende variant onderscheidt zich van zijn omgeving door zijn opvallende, felle kleur. Verder is de vormgeving in lijn met de Amsterdamse standaard. Deze bakken kunnen alléén geplaatst worden onder de strenge voorwaarden zoals beschreven in paragraaf 2.1.

Ondernemersbakken

In diverse straten met veel (fastfood)ondernemers (hoofdzakelijk in de centrumgebieden) wordt gewerkt met 'ondernemersbakken' (zie foto). Deze grote opvallende afvalbak(ken)worden ingezet om de verbruikte consumptiegoederen (verpakkingen) goed in kwijt te kunnen. De ondernemers houden de bakken schoon, verwisselen de zakken en zetten de bakken na sluitingstijd binnen. De gemeente zorgt voor de inzameling. De samenwerking verkleint de afstand tussen ondernemers en gemeente en vergroot de betrokkenheid. Hiermee treedt een verschuiving op van primair opruimen van vuil naar het werken aan gedragsverandering bij ondernemers en bezoekers. In de straten waar het meerendeel van de ondernemers een ondernemersbak buiten heeft staan kan terughoudend worden omgegaan met het plaatsen van afvalbakken, aangezien het aanbod aan afvalbakken, in dit geval ondernemersbakken, op de tijdstippen met veel bezoekers hoog is.

Overzicht: plaatsingsvoorschriften afvalbakken

Waar te plaatsen? (gebiedstype)	Welke afvalbak? (afvalbaktype)	Hoe plaatsen? (spreiding)*	Toevoegingen
Gebieden met een hoge gebruiksintensiteit			
• **Looproutes (hoofd/plusnet voetganger)** • **Winkelstraten/centra** • **Stadsstraten** • **Kantoorgebieden** • **Park/ plantsoen/ stadsplein** • **Toeristische trekpleisters**	Amsterdamse Afvalbak (100L of 200l)	Om de 20 – 70 meter	
	Amsterdamse Afvalbak (1000L, met persmechaniek)	Om de 100 – 200 meter	
	Attentie verhogende Amsterdamse Afvalbak (100 / 200 / 1000 liter)	Niet, tenzij aan alle voorwaarden voor plaatsing voldaan kan worden.	Alleen in druk verblijfsgebied, zoals pleinen en winkelstraten, onder strikte voorwaarden (zie par. 2.1)
Gebieden met een lage gebruiksintensiteit			
• **Woonstraten** • **Ontsluitingsweg (wegverkeer)** • **Bedrijven / industriegebieden**	Amsterdamse Afvalbak (100L)	Niet, tenzij op uitdrukkelijk verzoek van de buurt en aantoonbaar noodzakelijk	
• **Buurtpleinen**	Amsterdamse Afvalbak (100L of 200L)	Alléén op 'Altijd-een-bak' locaties.	
'Altijd-een-bak' locaties			
• **Nabij zitbank(en)** • **Nabij verzamelcontainer(s) papier/glas/textiel/kunststof** • **Nabij speelplekken** • **Nabij hondenuitlaatplekken** • **Nabij scholen (snoeproutes)**	Amsterdamse Afvalbak (100L of 200L)	Maatwerk, minimaal 1 afvalbak.	
Nabij in/uitgang van voorzieningen en verblijfsgebouwen, zoals: • **Bibliotheken** • **Bioscopen** • **Supermarkten** • **Horeca**	Ondernemersbak Of Amsterdamse Afvalbak (100L of 200L)	Maatwerk, minimaal 1 afvalbak	Let op! Dit is een (gedeelde) verantwoordelijkheid van de ondernemers.
Uitzonderingsgebieden			
• **Evenemententerreinen** • **Stadsstranden**	Maatwerk	Maatwerk	Gelet op piekmomenten zijn flexibel toe te voegen afvalbakken mogelijk, zoals rolcontainers.
• **Tramhalte(s) / Bushalte(s)** • **NS station(s)** • **Metrostations**	Amsterdamse Afvalbak (100L of 200L)	Maatwerk	In overleg met GVB / Connexxion / NS / etc.
• **Gebied met veiligheidsrisico**	Maatwerk	Niet, tenzij veiligheidsrisico's geborgd zijn.	

* Beoordeeld op basis van de CROW publicatie 209: Afvalbakken in de openbare ruimte; Leidraad voor vormgeving, plaatsing, lediging en onderhoud' en input gebiedsbeheer.

Stappenplan locatiebepaling afvalbakken

Let bij het plaatsen van afvalbakken altijd op het volgende:

- Gebruik in straten en op pleinen bij voorkeur één type afvalbak. Dat ziet er netter en mooier uit dan verschillende typen bakken.

- Kies bij de spreiding van afvalbakken steeds voor overeenkomende/vergelijkbare plekken/situaties. Bijvoorbeeld op hoeken/kruispunten of nabij de in/uitgang van gebouwen/ speeltuinen/etc.

- In drukke winkelstraten met aan beide zeiden winkels (o.a. diverse stadsstraten) afvalbakken plaatsen aan beide zijden.

- Plaats de afvalbak altijd direct langs de passieve looprichting (de afstand naar de afvalbak die op de door de gebruiker gevolgde route ligt).

- Houd rekening met doorstroming, puntvernauwingen en de benodigde hoeveelheid vrije doorloopruimte voor de voetganger (zie Leidraad CVC).

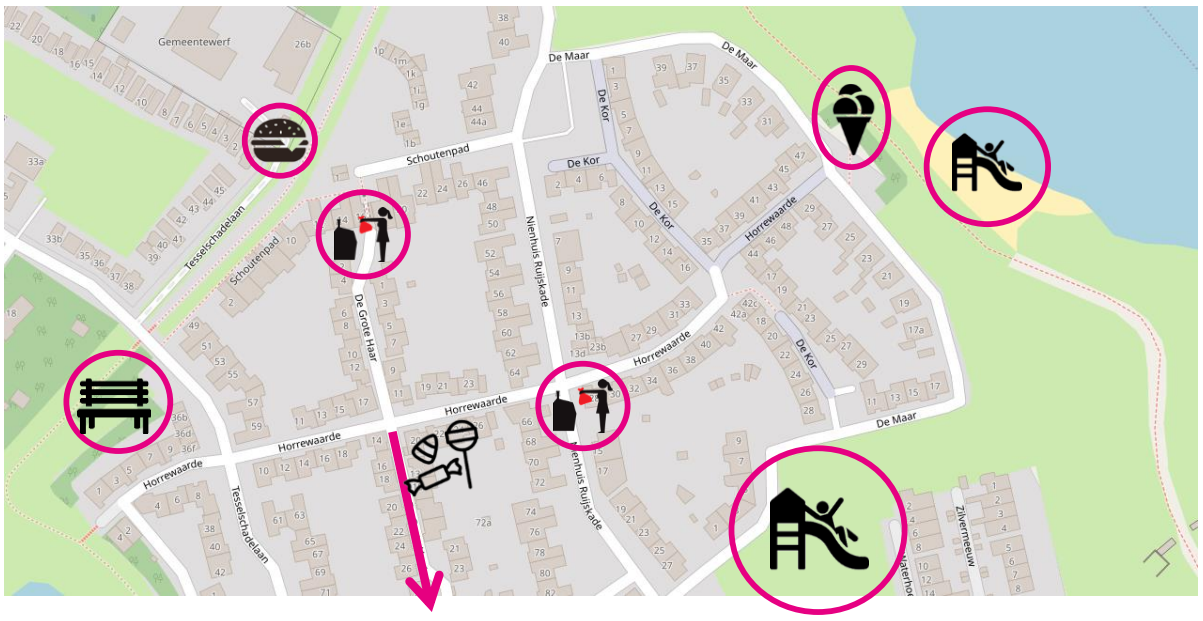

Stap 1: Altijd-een-bak locaties
Omcirkel de 'altijd-een-bak' locaties. Het gaat onder meer om: bankjes, speelplekken, snoeproutes en containers voor gescheiden afvalinzameling. Daar plaatsen we altijd een afvalbak.

Ook bij de in- en uitgangen van voorzieningen zoals supermarkten, horeca, bibliotheken, bioscopen, etc.- moet altijd een afvalbak aanwezig zijn. Daarvoor wordt samengewerkt met de ondernemers

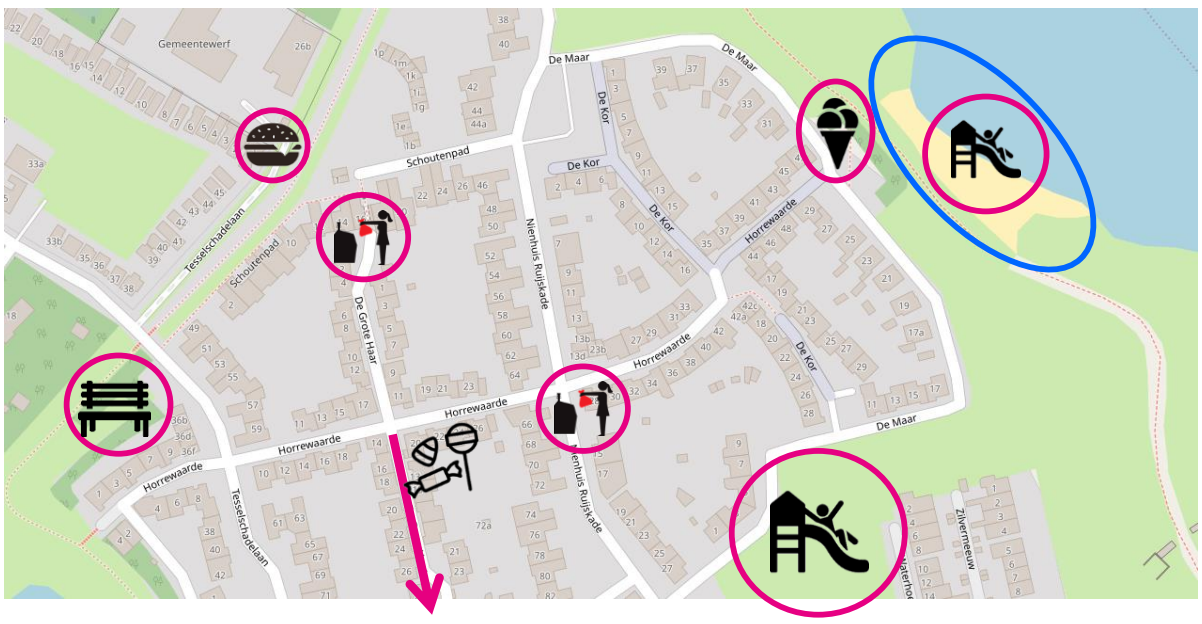

Stap 2: Uitzonderingsgebieden
Omcirkel de uitzonderingsgebieden. O.a. (stads)strandeb, evenemententerreinen en locaties waar vanwege veiligheidoverwegingen (overheidsgebouwen) maatwerk vereist is. Op (stadsstranden) is bijvoorbeeld een combinatie mogelijk van standaard afvalbakken en grotere containers in het hoogseizoen.

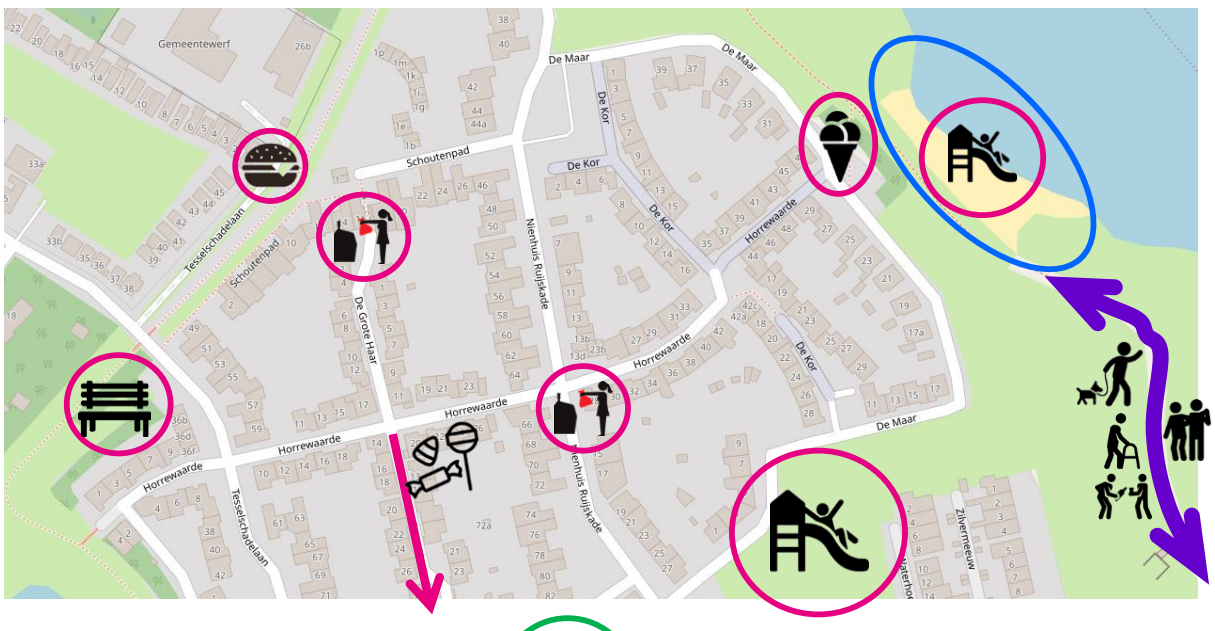

Stap 3: Hoge gebruiksintensiteit
Markeer de gebieden met een hoge gebruiksintensiteite. Het gaat om gebieden zoals parken, pleinen en het hoofd- en plusnet voetganger. In deze straten, parken en pleinen worden de juiste aantallen standaard afvalbakken bepaald, uitgaande van een hoge dichtheid.

Stap 4: Lage gebruiksintensiteit
Voor het gebied dat overblijft: hier plaatsen we alleen afvalbakken op verzoek van de buurt, als een bak aantoonbaar noodzakelijk is. Deze locaties worden dus in overleg met buurtbewoners en gebiedsmakelaars bepaald.